

Nieuwsbrief Empese en Tondense Heide

FASE 2 | Voor direct betrokken eigenaren en grondgebruikers

Nummer 12 - februari 2024

Natuurherstel

De Empese en Tondense Heide is een weids en open gebied waar je nog restanten kunt vinden van een bijzondere vegetatie van droge en natte heide, blauwgrasland en nat schraalland afgewisseld met vennen. De waarde voor het natuurbehoud van de kwetsbare natuur op de Empese en Tondense Heide is bijzonder groot.

Provincie Gelderland, Waterschap Vallei en Veluwe en Natuurmonumenten realiseren samen de juiste omstandigheden waardoor de natuurlijke en afwisselende vegetatie in het Natura 2000-gebied Empese en Tondense Heide kan terugkeren. De natuurherstelmaatregelen zijn vastgelegd in het beheerplan landgoederen Brummen. Met het tegengaan van het dichtgroeien van het open gebied, het herstellen van het hydrologische systeem op basis van oude landschapsvormen en het daarmee verbeteren van het leefgebied van planten- en diersoorten zal de Empese en Tondense Heide zich verder kunnen ontwikkelen tot een prachtig natuurgebied.

Fase 2

Graag nemen we u mee in de maatregelen die we willen gaan treffen in fase 2. Tussen 2012 en 2014 zijn de eerste herstelmaatregelen uitgevoerd. Sinds oktober 2022 werken we in een ander deel van de Empese en Tondense Heide. Het leefgebied van zeldzame planten- en diersoorten wordt versterkt door de oppervlakte te vergroten en het gebied minder voedselrijk te maken. De maatregelen zijn gericht op het langer vasthouden van gebiedseigen water, het ondieper maken of dempen van beken en sloten en het afgraven van de bovenste grondlaag met decennialange bemesting.

Waterberging in beeld

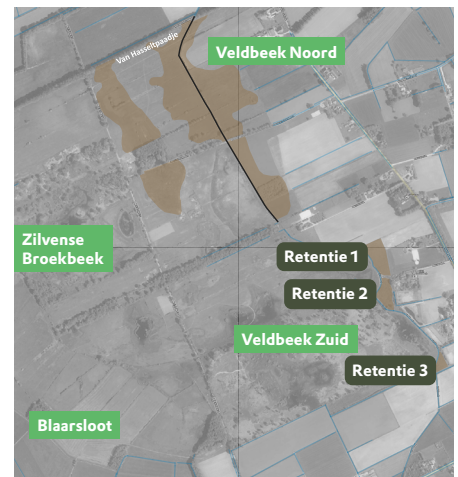
De laatste weken van 2023 waren natter dan nat. Het jaar 2023 was zelfs het natste jaar sinds het begin van de metingen door het KNMI. Het was duidelijk te zien dat het vele regenwater zijn weg heeft gevonden naar de drie aangelegde retentiegebieden. Deze gebieden zijn speciaal ingericht voor het tijdelijk opvangen en vasthouden van water in situaties met een teveel aan regenwater.

Zelfs de geplagde voormalige landbouwgronden aan de west- en oostzijde van de Veldbeek Noord boden de afgelopen periode ruimte aan het regenwater. Als later dit jaar de Veldbeek Noord wordt gedempt, zullen deze geplagde percelen alleen ruimte gaan bieden aan het water uit het natuurgebied zelf. Niet meer aan het regenwater afkomstig uit het zuidelijk gelegen agrarisch gebied van de Empese en Tondense Heide.

De nieuw gegraven kavelstoot op de oostelijke grens van dit deelgebied vervangt de Veldbeek Noord. Deze kavelstoot zal de landbouwpercelen en aanliggende erven langs de Hallsedijk ontwateren.

Veldbeek Noord

Het dempen van de Veldbeek Noord en de laatste plagwerkzaamheden staan gepland voor augustus/september 2024. Deze planning is afhankelijk van de benodigde watervergunning die door het waterschap

De zwarte lijn is de te dempen Veldbeek Noord

moet worden verleend. Daarnaast hangt de planning af van de afstemming met verschillende grondeigenaren aan de zuidkant van de Empese en Tondense Heide.

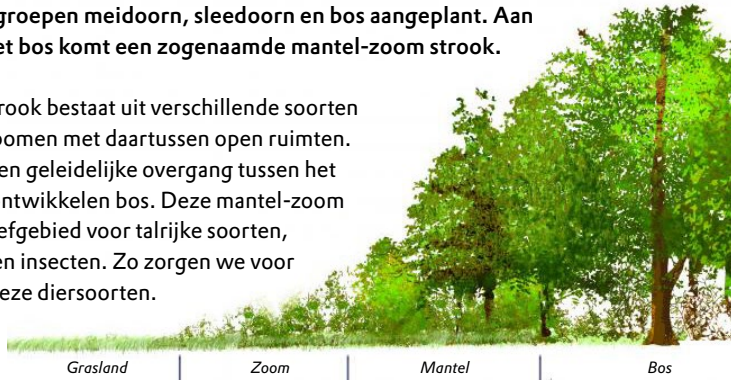

Retentie 1 vol regenwater.

Nieuwe beplanting bij Blaarsloot

Vanwege de natte weersomstandigheden is het aanbrengen van beplanting bij de nieuwe Blaarsloot uitgesteld. In het voorjaar worden de lijnvormige singelbeplanting, groepen meidoorn, sleedoorn en bos aangeplant. Aan de zuidzijde van het bos komt een zogenaamde mantel-zoom strook.

De mantel-zoom strook bestaat uit verschillende soorten struiken en lagere bomen met daartussen open ruimten. Hiermee ontstaat een geleidelijke overgang tussen het grasland en het te ontwikkelen bos. Deze mantel-zoom strook vormt het leefgebied voor talrijke soorten, zoals broedvogels en insecten. Zo zorgen we voor meer ruimte voor deze diersoorten.

Kantelbakstuw in Heidebeek

Door het dempen van de Veldbeek Noord komt de extra piekafvoer mogelijkheid van het zuidelijk gelegen agrarisch gebied door de Veldbeek te vervallen. Deze hoeveelheid water zal straks tijdelijk worden geborgen in de aangelegde retentiegebieden langs het traject Veldbeek Zuid. Na 1 à 2 dagen zal het tijdelijk geborgen water via de Heidebeek en de Tondense Beek worden afgevoerd. Om het vasthouden van water te kunnen regelen, zal het waterschap een automatisch gestuurde kantelbakstuw in de Heidebeek aanbrengen. Het is de verwachting dat in mei/juni 2024 met de aanleg van deze stuw wordt gestart.

Voorden in Lage Steenweg

De twee geplande doorwaadbare plaatsen (voorden) in de Lage Steenweg zijn klaar. Eén voorde is gerealiseerd ter hoogte van de Veldbeek en één ter hoogte van de vennen. De voorden zorgen ervoor dat het water oppervlakkig van hoger gelegen gebied naar lager gelegen gebied kan stromen.

Pas als de Veldbeek Noord na de zomer wordt gedempt, zal de voorde ter hoogte van de Veldbeek in werking treden.

Door de hevige regenval is de doorwaadbare plaats ter hoogte van de vennen nu alleen met laarzen toegankelijk. Natuurmonumenten heeft besloten om dit jaar in kaart te brengen hoe vaak en hoe hoog de voorden onder water komen te staan. Mochten ze maximaal 1 à 2 maanden in het jaar alleen met laarzen toegankelijk zijn, dan is dat acceptabel en worden er geen maatregelen getroffen. Is dit langer, dan zal Natuurmonumenten maatregelen treffen, zoals het aanbrengen van stapstenen.

En verder in 2024:

- De komende periode vinden er afrondende opruimwerkzaamheden plaats en worden paden en wegen hersteld.
- Het zuidelijke perceel (1) dat in eigendom is van de provincie Gelderland wordt dit voorjaar ingericht als nieuwe natuur. Dit gebied vormt straks een verbinding tussen de Empese en Tondense Heide en de natuurgebieden aan de oostzijde van de Hallsedijk.

De focus van de herinrichting ligt op het omvormen van voormalige landbouwgronden naar natuur. Door de bovenste voedselrijke bodemlaag af te graven kan de gewenste natuurontwikkeling van schrale en kruidenrijke graslanden op gang worden gebracht. Verspreid over het perceel wordt struikgewas aangeplant. Aan de noordkant worden twee poelen/moerasjes aangelegd en aan de oostkant komt een akker voor vogels en fauna. Het groepje linden aan de westkant blijft behouden.

Uitgelicht: excursie luisteren naar vogels

Laat je betoveren door de vroege melodieën van de natuur tijdens een bijzondere excursie door de Empese en Tondense Heide. Zaterdag 4 mei 2024 van 6.00 tot 8.00 uur laten de boswachters van Natuurmonumenten je kennismaken met de verschillende vogelsoorten die hier hun thuis hebben gevonden. Meer info: www.nm.nl/vogels-emp

Meer weten? Kijk op www.nm.nl/natuurherstel-emp-tonden

Uitgave van Natuurmonumenten
Beheereenheid Zuid-Veluwe en Jsselvallei
Vrijenbergweg 24b | 7371 AA Loenen
E empetonden@natuurmonumenten.nl
T (055) 312 55 00

Contact
Gebiedsboswachter Eline ter Schure
E e.terschure@natuurmonumenten.nl
T (06) 57 52 73 12

Aanmelden nieuwsbrief
Meld u aan via empetonden@natuurmonumenten.nl

Afmelden nieuwsbrief
Meld u af via empetonden@natuurmonumenten.nl

Aan informatie in deze
nieuwsbrief kunnen geen
rechten worden ontleend.

